

ПЛЕНУМ ВИЩОГО ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

17 травня 2011 року

м. Київ

№ 7

Про деякі питання практики
застосування розділу XII
Господарського процесуального
кодексу України

**Із змінами і доповненнями, внесеними
постановами пленуму Вищого господарського суду України
від 26 грудня 2011 року № 12,
від 23 березня 2012 року № 3,
від 17 жовтня 2012 року № 10,
від 16 січня 2013 року № 3,
від 29 травня 2013 року № 9,
від 17 грудня 2013 року № 13,
від 10 липня 2014 року № 6
від 16 грудня 2015 року № 2**

Відповідно до пункту 6 частини другої статті 36 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" пленум Вищого господарського суду України **постановляє:**

**(вступна частина із змінами, внесеними згідно з постановою
пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 р. № 12)**

З метою забезпечення однакового і правильного застосування законодавства про перегляд судових рішень в апеляційному порядку дати господарським судам України такі роз'яснення.

1. З урахуванням вимог статті 92 Господарського процесуального кодексу України (далі - ГПК) перегляд за апеляційною скаргою рішень та ухвал місцевого господарського суду (а також постанов у справах про банкрутство) здійснює апеляційний господарський суд, повноваження якого поширюються на територію знаходження відповідного місцевого господарського суду. Такі території визначено у Додатку № 1 до Указу Президента України від 12.08.2010 № 811/210 "Питання мережі господарських судів України".

2. За змістом частини першої статті 91 ГПК апеляційна скарга подається на рішення місцевого господарського суду, яке не набрало законної сили. Прийняття і розгляд апеляційної скарги на рішення, яке набрало законної сили, можливе лише з дотриманням приписів частини другої статті 93 ГПК щодо поновлення строку подання скарги.

(абзац перший пункту 2 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

Апеляційна скарга подається також на ухвали місцевого господарського суду, які оскаржуються в апеляційному порядку окремо від рішення господарського суду у випадках, передбачених статтею 106 ГПК.

3. Питання про прийняття або повернення апеляційної скарги, відмову в її прийнятті тощо вирішується колегією суддів без виклику осіб, які беруть участь у справі. За результатами вирішення відповідного питання виноситься ухвала.

У разі якщо у провадженні апеляційної інстанції вже знаходиться апеляційна скарга одного з учасників судового процесу на ухвалу або рішення місцевого господарського суду, а іншим учасником судового процесу подано апеляційну скаргу на ту ж саму або іншу ухвалу чи рішення і ця друга скарга підлягає розглядові, апеляційний господарський суд приймає її до спільного розгляду з раніше поданою і прийнятою до провадження скаргою, про що виносить відповідну ухвалу.

4. Апеляційний господарський суд не вправі повертати апеляційну скаргу супровідним листом або в інший, не передбачений законом спосіб.

Апеляційну скаргу може бути повернуто з підстав, зазначених у першому реченні частини другої статті 93, у частині першій статті 97 ГПК, у частині другій статті 106 ГПК. Отже, апеляційний господарський суд не вправі повернути апеляційну скаргу, якщо її подано не через місцевий господарський суд, який розглянув справу. У разі надходження апеляційної скарги безпосередньо до суду апеляційної інстанції останній направляє зазначену скаргу до місцевого господарського суду, який розглянув справу, з метою дотримання вимог статті 91 ГПК.

(абзац другий пункту 4 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

У застосуванні пункту 2 частини першої статті 97 ГПК господарському суду необхідно враховувати таке. Розрахунковий документ встановленої форми, що підтверджує надання послуг поштового зв'язку (касовий чек, розрахункова квитанція тощо), може вважатися належним доказом надсилання іншій стороні у справі копії апеляційної скарги і доданих до неї документів. Доданий до апеляційної скарги реєстр поштових відправлень, поданий в оригіналі або в належній чином засвідченій копії, також може вважатися належним доказом надсилання іншій стороні копії скарги; таким доказом може бути й засвідчений належним чином витяг з відповідного реєстру. Якщо ж у господарського суду з тих чи інших причин виникнуть сумніви у достовірності копії поштового реєстру або витягу з нього, він не позбавлений права і можливості у порядку підготовки до розгляду справи або у процесі її розгляду витребувати у скаржника не подані ним раніше касовий чек (розрахункову квитанцію), оригінал реєстру поштових відправлень з відбитком поштового штемпеля, за необхідності - відповідну довідку підприємства зв'язку тощо. Відсутність опису вкладення до листа не тягне за собою наслідків у вигляді повернення апеляційної скарги, оскільки

законодавством не передбачено обов'язкового оформлення відправником такого опису (за винятком випадків, зазначених у пункті 60 Правил надання послуг поштового зв'язку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 № 270), і у господарського суду відсутні правові підстави спонукати відправників до обов'язкового оформлення описів вкладення.

(абзац третій пункту 4 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

Суду апеляційної інстанції не слід допускати повернення апеляційних скарг у разі виникнення у нього сумнівів щодо надходження й зарахування сум судового збору до Державного бюджету України. У таких випадках суд може і повинен згідно з пунктом 4 статті 65 ГПК витребувати від особи, яка подала апеляційну скаргу, відповідне підтвердження територіального органу Державного казначейства України.

(абзац четвертий пункту 4 у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

Ухвалу про повернення апеляційної скарги може бути оскаржено у касаційному порядку.

Після усунення обставин, які були підставою для повернення апеляційної скарги, її може бути подано повторно відповідно до частини четвертої статті 97 ГПК. Якщо первісну апеляційну скаргу повернуто судом апеляційної інстанції не у зв'язку з порушенням, що передбачене пунктом 2 частини першої статті 97 ГПК, то у разі повторного подання тієї ж самої скарги суд може не вимагати від сторони подання доказів надсилання іншій стороні (сторонам) копії скарги.

Якщо апеляційну скаргу подано повторно з пропуском передбаченого частиною першою статті 93 ГПК строку, то її подання без клопотання про відновлення відповідного строку є підставою для повернення повторно поданої скарги згідно з пунктом 4 частини першої статті 97 ГПК.

Клопотання про відновлення строку подання апеляційної скарги з огляду на приписи статті 53 ГПК повинно містити обґрунтування поважності причин пропуску такого строку (за необхідності - з посиланням на відповідні докази, які подаються апеляційному господарському суду на загальних підставах). При цьому своєчасне (у межах встановленого строку) подання первісної апеляційної скарги і невідкладне (одразу після одержання відповідної ухвали) усунення скаржником недоліків, які стали причиною повернення останньої, враховуються апеляційним господарським судом у вирішенні питання про відновлення строку подання апеляційної скарги разом з іншими обставинами, на які посилається скаржник у зазначеному клопотанні.

Треті особи користуються правами і несуть обов'язки сторони у справі (за деякими винятками щодо третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору); прокурор, який бере участь у справі, несе обов'язки і користується правами сторони (статті 26, 27, 29 ГПК). Тому якщо до апеляційної скарги не додано доказів надіслання її копії третім особам,

прокурору, який бере участь у справі, то така апеляційна скарга не приймається до розгляду і повертається господарським судом (пункт 2 частини першої статті 97 ГПК).

(абзац дев'ятий пункту 4 у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

5. Якщо апеляційну скаргу подано:

особою, яка не має права її подавати, або на процесуальний документ, який не ухвалювався та відсутній у справі, або

повторно після повернення первісної апеляційної скарги на підставі пункту 4 частини першої статті 97 ГПК у разі коли клопотання про відновлення строку подання апеляційної скарги було відхилено, або

повторно після повернення апеляційної скарги на підставі пункту 5 частини першої статті 97 ГПК, або

повторно після повернення апеляційної скарги на підставі частини другої статті 93 ГПК у зв'язку з пропуском передбаченого цією нормою річного строку, або

на рішення чи ухвалу місцевого господарського суду, яку вже було переглянуто в апеляційному (касаційному) порядку,

то відповідні обставини виключають перегляд судових актів суду першої інстанції апеляційним господарським судом. У таких випадках останній повинен відмовити у прийнятті апеляційної скарги і винести з цього приводу відповідну ухвалу: щодо апеляційних скарг на рішення суду першої інстанції - з посиланням на статті 97, 98 ГПК, а щодо апеляційних скарг на ухвали суду - на статті 91, 98 і 106 ГПК.

У разі помилкового порушення апеляційного провадження в зазначених випадках суд апеляційної інстанції припиняє таке провадження на підставі пункту 1 частини першої статті 80 ГПК.

Якщо апеляційну скаргу подано на ухвалу, що не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, місцевий господарський суд згідно з частиною другою статті 106 ГПК повертає її заявнику, про що постановляє ухвалу, яка не підлягає оскарженню. Якщо ж місцевий господарський суд помилково не повернув апеляційну скаргу та направив її до апеляційного господарського суду, то останній відмовляє в прийнятті такої скарги з посиланням на статтю 91 та частину другу статті 106 ГПК.

(пункт 5 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 р. № 12, у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

5¹. Частиною третьою статті 22 ГПК на сторони покладено обов'язок добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами, до яких законом віднесено, зокрема, право апеляційного і касаційного оскарження. При цьому за вимогами статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, учасником якої є Україна, кожний має право на розгляд його справи судом упродовж розумного строку.

Таким чином, зловживання процесуальними правами, спрямоване на свідоме не виправдане затягування судового процесу, порушує права інших учасників цього процесу та вимоги названих Конвенції і Кодексу. Якщо таке зловживання виявляється у повторному (два і більше разів) поданні апеляційних або касаційних скарг на судові рішення, які вже переглянуто відповідно в апеляційному або в касаційному порядку, то:

- суд першої інстанції своєю ухвалою повертає повторно (і більше разів) подану одним і тим же учасником судового процесу апеляційну скаргу на одне й те саме судове рішення місцевого господарського суду, яке вже перевірено в апеляційному порядку, або повернуто на підставі пункту 4 частини першої статті 97 ГПК України у разі коли клопотання про поновлення строку подання апеляційної скарги було відхилено, а так само на процесуальний документ, який не ухвалювався та відсутній у справі;

(абзац третій пункту 5¹ із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 16.01.2013 р. № 3)

- суд апеляційної інстанції своєю ухвалою повертає повторно (і більше разів) подану одним і тим же учасником судового процесу касаційну скаргу на одне й те саме судове рішення апеляційної інстанції, яке вже перевірено в касаційному порядку, або повернуто на підставі пункту 5 статті 111³ ГПК України у разі коли клопотання про поновлення строку подання касаційної скарги було відхилено, а так само на процесуальний документ, який не ухвалювався та відсутній у справі.

(абзац четвертий пункту 5¹ із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 16.01.2013 р. № 3)

Згадані ухвали про повернення апеляційних і касаційних скарг оскарженню не підлягають, а тому апеляційні і касаційні скарги, подані на такі ухвали, так само підлягають поверненню тими господарськими судами, до яких вони подавалися.

Відповідне повернення в усіх зазначених випадках здійснюється з посиланням на статтю 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частину третю статті 22 і статтю 86 ГПК.

Ухвали про повернення апеляційних і касаційних скарг у наведених випадках можуть виноситися судом апеляційної інстанції й за відсутності у ньому матеріалів справи, - на підставі даних діловодства суду та Єдиного державного реєстру судових рішень.

(пункт 5¹ доповнено абзацом згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 10)

(постанову доповнено пунктом 5¹ згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

5². У розгляді апеляційної скарги, поданої особою, яка не брала участі в розгляді справи судом першої інстанції і яка вважала, що місцевим господарським судом вирішено питання про її права та обов'язки, апеляційний господарський суд, прийнявши апеляційну скаргу до провадження (якщо вона не підлягала поверненню з передбачених ГПК

підстав), повинен з'ясувати наявність правового зв'язку між скаржником і сторонами у справі.

Якщо при цьому буде встановлено, що права такої особи оскаржуваним судовим рішенням не порушені та що питання про її права і обов'язки стосовно сторін у справі судом першої інстанції не вирішувалися, то апеляційний господарський суд своєю ухвалою припиняє апеляційне провадження на підставі пункту 1 частини першої статті 80 ГПК, оскільки у такому випадку не існує правового зв'язку між скаржником і сторонами у справі, в зв'язку з чим відсутній суб'єкт апеляційного оскарження.

(постанову доповнено пунктом 5² згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

6. Статтею 93 ГПК встановлено, що апеляційна скарга, яка подана після закінчення строків, установлених цією статтею, повертається, якщо апеляційний господарський суд за заявою особи, яка її подала, не знайде підстав для поновлення строку.

Відповідну заяву (клопотання) може бути викладено в апеляційній скарзі чи в окремому документі, і в останньому випадку її має бути подано одночасно з апеляційною скаргою. Заява розглядається, якщо вона надійшла до винесення ухвали про повернення апеляційної скарги.

Заява про поновлення строку розглядається одноособово одним із суддів колегії суддів апеляційного господарського суду, склад якої визначений у встановленому законом порядку.

Наявність або відсутність підстав для задоволення заяви про відновлення пропущеного строку подання апеляційної скарги визначається за правилами частини першої статті 53 ГПК.

Про поновлення або про відмову в поновленні пропущеного строку зазначається відповідно в ухвалі апеляційного господарського суду про прийняття апеляційної скарги до провадження (стаття 98 ГПК) або про її повернення (частина друга статті 93, пункт 4 частини першої статті 97 ГПК).

(абзац п'ятий пункту 6 у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р. № 9)

Ухвалу про відмову у відновленні пропущеного строку подання апеляційної скарги та про повернення останньої може бути оскаржено в касаційному порядку на підставі частини третьої статті 53 ГПК України.

Якщо апеляційну скаргу подано прокурором, органом державної влади чи органом місцевого самоврядування після спливу одного року з дня оголошення оскаржуваного судового рішення, то відповідний строк як присічний не може бути поновлено; у таких випадках повернення апеляційної скарги здійснюється на підставі частини другої статті 93 ГПК (а не пункту 4 частини першої статті 97 цього Кодексу).

Господарським судам необхідно мати на увазі, що з урахуванням припису абзацу сьомого пункту 2 розділу XIII "Перехідні положення" Закону України "Про судоустрій і статус суддів" при апеляційному оскарженні судових рішень місцевих господарських судів, прийнятих до набрання чинності цим Законом, застосовуються, зокрема, правила частини другої

статті 93 ГПК (у редакції, яка була чинною на час прийняття таких рішень) щодо можливості відновлення пропущеного строку подання апеляційної скарги протягом трьох місяців з дня прийняття оскаржуваного рішення. Це правило не поширюється на апеляційне оскарження прийнятих до набрання чинності Законом України "Про судоустрій і статус суддів" судових рішень місцевих господарських судів особами, які не брали участі у справі і стосовно яких господарський суд вирішив питання про їх права та обов'язки, оскільки ГПК до набрання чинності названим Законом відповідним особам не надавалося право апеляційного оскарження судових рішень і щодо них не застосовувався присікальний тримісячний строк подання апеляційної скарги.

(пункт 6 у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

7. Якщо після прийняття апеляційної скарги виникають сумніви у наявності в особи, яка підписала скаргу, права на її підписання, суд пропонує заявникові подати відповідні докази. У разі неподання таких доказів скарга залишається без розгляду на підставі пункту 1 частини першої статті 81 ГПК з винесенням відповідної ухвали.

У випадках коли передбачені у пунктах 2 і 3 частини першої статті 97 ГПК підстави повернення апеляційної скарги виявлені судом апеляційної інстанції після прийняття апеляційної скарги, суд витребує від особи, яка подала скаргу, докази надсилання її копії іншій стороні (сторонам) та сплати судового збору у встановленому порядку і розмірі. У разі неподання доказів надсилання копії апеляційної скарги іншій стороні (сторонам) скарга залишається без розгляду на підставі пункту 5 частини першої статті 81 ГПК. У випадку несплати судового збору у встановленому законом розмірі суд стягує недоплачену суму збору за результатами апеляційного провадження.

(абзац другий пункту 7 із змінами, внесеними згідно з постановами пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3, від 16.12.2015 р. № 2)

8. Згідно з частиною першою статті 99 ГПК в апеляційній інстанції справи переглядаються за правилами розгляду цих справ у першій інстанції з урахуванням особливостей, передбачених розділом XII ГПК.

Отже, правила, які встановлено тільки для розгляду справ у першій інстанції, застосуванню апеляційним судом не підлягають. Зокрема, не повинні застосовуватись апеляційним судом правила про об'єднання позовних вимог (стаття 58 ГПК), про подання зустрічного позову (стаття 60 ГПК) та про видачу наказу (стаття 116 ГПК).

Положення розділів I - XI ГПК мають загальний характер і можуть застосовуватись апеляційним судом з урахуванням конкретних обставин, оскільки під час розгляду справи в апеляційній інстанції суд відповідно до частини першої статті 101 ГПК повторно розглядає справу та згідно із статтею 103 ГПК має право скасувати рішення повністю або частково і прийняти нове рішення.

(абзац третій пункту 8 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

Норми ГПК щодо вчинення господарським судом першої інстанції певних процесуальних дій не застосовуються судом апеляційної інстанції у випадках, коли відповідною нормою ГПК прямо передбачено, що процесуальна дія вчиняється лише до прийняття рішення судом першої інстанції, крім передбаченого статтею 24 ГПК права залучати до участі у справі іншого відповідача, здійснити за згодою позивача заміну первісного відповідача належним відповідачем та зазначеного у статті 27 ГПК права залучити до участі у справі третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору. Апеляційна інстанція не застосовує положення ГПК щодо затвердження господарським судом мирової угоди та відмови позивача від позову.

Апеляційне провадження у справі може бути припинено з підстав, зазначених у пунктах 1 (у тому числі якщо буде встановлено, що особа, яка подала апеляційну скаргу, не мала права на таке подання) і 6 частини першої статті 80 ГПК.

(пункт 8 доповнено абзацом згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

9. Відповідно до частини першої статті 101 ГПК апеляційний суд переглядає справу за наявними у ній і додатково поданими доказами.

Додаткові докази приймаються апеляційним судом, якщо заявник обґрунтував неможливість їх подання суду першої інстанції з причин, що не залежали від нього.

У вирішенні питань щодо прийняття додаткових доказів суд апеляційної інстанції повинен повно і всебічно з'ясувати причини їх неподання з урахуванням конкретних обставин справи і об'єктивно оцінити поважність цих причин. При цьому обґрунтування неможливості подання доказів суду першої інстанції згідно із зазначеною нормою ГПК покладається саме на заявника (скаржника), а апеляційний господарський суд лише перевіряє та оцінює їх поважність і не зобов'язаний самостійно з'ясувати відповідні причини. У разі прийняття додаткових доказів у постанові апеляційної інстанції мають зазначатися підстави такого прийняття.

(абзац третій пункту 9 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 10.07.2014 р. № 6)

До згаданих підстав належить, зокрема, необґрунтоване відхилення судом першої інстанції клопотань сторін про витребування господарським судом доказів у порядку статті 38 ГПК. У такому разі суд апеляційної інстанції за відповідним клопотанням сторони самостійно витребує необхідні додаткові докази.

(абзац четвертий пункту 9 у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 23.03.2012 р. № 3)

Апеляційний господарський суд не зв'язаний доводами апеляційної скарги і перевіряє законність і обґрунтованість рішення місцевого господарського суду у повному обсязі (частина друга статті 101 ГПК).

Повноваження апеляційної інстанції щодо розгляду апеляційних скарг на рішення суду першої інстанції вичерпно визначено статтею 103 ГПК, яка

не передбачає можливості передачі справи, на новий розгляд до суду першої інстанції. Таке право надано апеляційній Інстанції лише у разі скасування ухвал, зазначених у частині сьомій статті 106 ГПК.

Отже, якщо у процесі перегляду справи апеляційним господарським судом буде встановлено, що суд першої інстанції, приймаючи процесуальний акт, неправомірно відмовив у задоволенні частини позовних вимог, або припинив провадження чи залишив без розгляду позов у певній частині, або ж не розглянув одну чи кілька заявлених вимог, у тому числі в зв'язку з неправомірною відмовою в прийнятті зустрічної позовної заяви тощо, суд апеляційної інстанції повинен самостійно усунути відповідне порушення. Він не вправі передавати справу на новий розгляд до господарського суду першої інстанції.

(абзац пункту 9 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р. № 9)

9¹. Передбачене частиною першою статті 35 ГПК визнання обставин сторонами та іншими особами, які беруть участь у справі, може бути реалізоване і в суді апеляційної інстанції на загальних підставах (див. підпункт 2.5¹ пункту 2 постанови пленуму Вищого господарського суду України від 26.12.2011 № 18 "Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції").

(постанову доповнено новим пунктом 9¹ згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 10.07.2014 р. № 6, у зв'язку з цим пункт 9¹ вважати пунктом 9²)

9². У разі зміни складу суду апеляційної інстанції розгляд ним справи починається заново, а отже, спочатку починається й визначений статтею 102 ГПК строк розгляду апеляційної скарги; можливості продовження цього строку законом не передбачено.

(постанову доповнено пунктом 9² згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 16.01.2013 р. № 3)

10. Наслідки подання апеляційних скарг на ухвали місцевого господарського суду, які не підлягають оскарженню окремо від рішення суду, визначено частиною другою статті 106 ГПК. У разі помилкового прийняття апеляційним господарським судом до провадження скарги на ухвалу, яка не підлягає оскарженню окремо від рішення суду, таке провадження підлягає припиненню на підставі статті 80 та частин першої і другої статті 106 ГПК. Однак якщо ухвали місцевого господарського суду за приписами процесуального закону неможливо оскаржити одночасно з оскарженням рішення господарського суду (зокрема йдеться про ухвалу про заміну сторони виконавчого провадження), то такі ухвали, в тому числі й про відмову у вчиненні відповідних процесуальних дій, можуть бути переглянуті в апеляційному порядку.

(абзац перший пункту 10 із змінами, внесеними згідно з постановами пленуму Вищого господарського суду України від 17.10.2012 р. № 10, від 10.07.2014 р. № 6)

У випадках подання апеляційної скарги на ухвали, зазначені в пунктах 1, 5, 10 - 21 частини першої статті 106 ГПК, до суду апеляційної інстанції передаються лише копії матеріалів, необхідних для розгляду апеляційної скарги. У формуванні копій матеріалів, необхідних для розгляду апеляційної скарги, має дотримуватися порядок, зазначений в Інструкції з діловодства в господарських судах України, затвердженій наказом Державної судової адміністрації України від 20.02.2013 № 28. За необхідності суд апеляційної інстанції витребує з суду першої інстанції також копії інших матеріалів справи, а якщо апеляційну скаргу на ухвалу місцевого господарського суду з якихось причин неможливо розглянути за такими копіями - й матеріали справи (в оригіналі).

(пункт 10 доповнено новим абзацом другим згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р. № 9, у зв'язку з цим абзаци другий і третій вважати відповідно абзацами третім і четвертим, абзац другий пункту 10 у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 10.07.2014 р. № 6)

Відповідне витребування в усіх випадках здійснюється апеляційним господарським судом шляхом винесення мотивованої ухвали. Витребувані матеріали мають надсилатися місцевим господарським судом суду апеляційної інстанції невідкладно, якщо інше не зазначено у такій ухвалі.

(абзац третій пункту 10 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р. № 9, у редакції постанови пленуму Вищого господарського суду України від 10.07.2014 р. № 6)

У разі коли в апеляційному порядку оскаржуються ухвали зі справ про банкрутство, в яких вирішується питання по суті і які фактично є рішеннями суду (про визнання або відмову у визнанні вимог кредитора, про затвердження плану санації, про затвердження звіту ліквідатора боржника та припинення провадження у справі тощо), до суду апеляційної інстанції надсилаються матеріали справи (в оригіналі), а не їх копії.

(пункт 10 доповнено новим абзацом четвертим згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 10.07.2014 р. № 6, у зв'язку з цим абзац четвертий вважати абзацом п'ятим)

Після закінчення розгляду справи в разі оскарження ухвали усі її матеріали надсилаються до апеляційного господарського суду разом з апеляційною скаргою.

11. Апеляційний суд вправі прийняти додаткову постанову за заявою особи, яка бере участь у справі, або за своєю ініціативою у разі, якщо він скасував рішення господарського суду першої інстанції повністю або частково і прийняв нове рішення (пункт 2 статті 103 ГПК). Додаткову постанову може бути прийнято апеляційним судом з підстав і в порядку, зазначеному у статті 88 ГПК. Згадану постанову може бути оскаржено у касаційному порядку.

12. Порушення норм процесуального права, зазначені у пунктах 1 - 7 частини третьої статті 104 ГПК, є в будь-якому випадку підставою для скасування рішення місцевого господарського суду, у тому числі й тоді, коли суд першої інстанції повно з'ясував обставини справи і дав їм правильну юридичну оцінку. У такому випадку апеляційний суд скасовує рішення місцевого господарського суду повністю і згідно з пунктом 2 статті 103 ГПК приймає нове рішення.

Якщо порушення норм процесуального права не підпадає під ознаки, зазначені у пунктах 1 - 7 частини третьої статті 104 ГПК, господарський суд оцінює порушення норм процесуального права, виходячи з конкретних обставин справи та приписів частини другої зазначеної статті ГПК.

(пункт 12 доповнено новим абзацом другим згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 17.12.2013 р. № 13, у зв'язку з цим абзаци другий-п'ятий вважати відповідно абзацами третім - шостим)

Стороною, не повідомленою належним чином про місце засідання суду, про що йдеться у пункті 2 частини третьої статті 104 ГПК, слід вважати сторону, стосовно якої судом першої інстанції не дотримано вимог статті 64 ГПК.

У разі скасування в апеляційному порядку процесуального акта місцевого господарського суду, прийнятого з порушенням правил підсудності, апеляційна інстанція повертає матеріали справи відповідному місцевому господарському суду для виконання ним вимог частини першої статті 17 ГПК, про що зазначається в резолютивній частині постанови, якою скасовано такий акт.

З урахуванням припису частини другої статті 104 ГПК не підлягає скасуванню рішення суду першої інстанції в разі незалучення ним до участі у справі третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, якщо це не призвело до прийняття неправильного рішення.

(пункт 12 доповнено абзацом п'ятим згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 16.01.2013 р. № 3)

Так само не підлягає скасуванню судове рішення, якщо апеляційною інстанцією буде з'ясовано, що його резолютивна частина є правильною, хоча б відповідні висновки місцевого господарського суду й не були належним чином обґрунтовані у мотивувальній частині рішення. Водночас апеляційний господарський суд у мотивувальній частині своєї постанови не лише вправі, а й повинен зазначити власну правову кваліфікацію спірних відносин та правову оцінку обставин справи.

(пункт 12 доповнено абзацом шостим згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 16.01.2013 р. № 3, абзац шостий пункту 12 із змінами, внесеними згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 29.05.2013 р. № 9)

Частиною першою статті 104 ГПК не передбачено можливості скасування або зміни рішення у зв'язку із зміною стану розрахунків між

сторонами (наприклад, зменшення або збільшення заборгованості), якщо така зміна сталася після прийняття рішення місцевого господарського суду.

(пункт 12 доповнено абзацом сьомим згідно з постановою пленуму Вищого господарського суду України від 10.07.2014 р. № 6)

13. Питання про відстрочку або розстрочку виконання постанови апеляційного суду та порядку її виконання вирішується апеляційним судом одночасно з прийняттям постанови за результатами перегляду судового рішення, про що зазначається у постанові.

В інших випадках, тобто коли відповідну заяву подано після прийняття постанови апеляційним судом, зазначені питання вирішуються господарським судом, який розглянув справу у першій інстанції, з винесенням ухвали на підставі статті 121 ГПК.

14. Відповідно до статті 121¹ ГПК повноваження щодо зупинення виконання судового рішення має виключно суд касаційної інстанції. Тому апеляційний господарський суд за будь-яких обставин не має права на таке зупинення.

15. Визнати таким, що втратило чинність, роз'яснення президії Вищого господарського суду України від 28.03.2002 № 04-5/366 "Про деякі питання практики застосування розділу XII Господарського процесуального кодексу України" (з подальшими змінами і доповненнями).

Голова Вищого
господарського суду України

(підпис)

В. Татьков

Секретар пленуму Вищого
господарського суду України

(підпис)

Г. Кравчук